

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

20 02

Tijdvak 1

Inzenden scores

Uiterlijk op 5 juni de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school op de daartoe verstrekte optisch leesbare formulieren naar de Citogroep zenden.

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427 van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel.

Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 punten, zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Een fout mag in de uitwerking van een opgave maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en tenzij in het antwoordmodel anders is vermeld.

5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het antwoordmodel anders is vermeld.

6 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

7 Voor deze toets kunnen maximaal 65 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer (artikel 42, tweede lid, Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO).

Dit cijfer kan afgelezen worden uit tabellen die beschikbaar worden gesteld. Tevens wordt er een computerprogramma verspreid waarmee voor alle scores het cijfer berekend kan worden.

3 Vakspecifieke regel

Voor het vak Management & Organisatie (nieuwe stijl) HAVO is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van twee punten per opgave.

Antwoorden	Deel- scores
------------	-----------------

Opgave 1

Maximumscore 1

- 1 product

Maximumscore 2

- 2 Als het merk geregistreerd en gedeponeerd is, is er een vorm van bescherming
Een ander mag het merk niet gebruiken (waardoor de voordelen van het merk alleen aan de eigenaar ten goede komen)

1

1

Maximumscore 1

- 3 voorbeelden van een juist antwoord:
- De klant herkent het product niet meer en stapt over op een ander merk;
  - De binding tussen het merk en de klant wordt verbroken (merkentrouw) en daarom kiest de klant voor een ander merk.

Opgave 2**Maximumscore 1**

- 4 $\frac{40}{140} \times 336.000 = € 96.000,-$

Maximumscore 2

- 5 $20\% \text{ van } 60.000 + \frac{3}{12} \times 20\% \text{ van } 5.200 = € 12.260,-$

Maximumscore 2

- 6 $96.000 - 12.260 - (12 \times 3.600) = € 40.540,-$

Opgave 3**Maximumscore 1**

- 7 Johan neemt als kind van de marktkoopman de standplaats over. Op donderdag heeft Johan niet meegewerkt en volgens artikel 1b is dit een vereiste om de standplaats over te nemen.

Maximumscore 3

- 8 maandag: $\frac{60.000}{50 \times 4,5} = € 266,67$

donderdag: $\frac{28.000}{50 \times 5} = € 112,-$

vrijdag: $\frac{20.000}{50 \times 4} = € 100,-$

zaterdag: $\frac{80.000}{50 \times 8,5} = € 188,24$

volgorde: maandag, zaterdag, donderdag, vrijdag

21**Maximumscore 2**

- 9 2 marktdagen: maandag, zaterdag
3 marktdagen: maandag, vrijdag, zaterdag

Maximumscore 2

- 10 'Variabele bedrijfskosten' zijn afhankelijk van de afzet/omzet en 'constante bedrijfskosten marktdagen' zijn afhankelijk van het aantal marktdagen.

Maximumscore 1

- 11 voorbeelden van een juist antwoord:
- afschrijvingskosten inventaris/auto;
  - interestkosten;
  - administratiekosten.

Maximumscore 3

- 12 2 marktdagen (ma, za):
 $(21.000 - 3.500 - 500) + (28.000 - 5.000 - 400) - 10.500 = € 29.100,-$
3 marktdagen (ma, za, vr):
 $29.100 + (7.000 - 1.250 - 500) = € 34.350,-$

21

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 2	
13 ☐ 2 marktdagen: een nettowinst van 29.100 is gelijkwaardig met 75% van 29.100 = € 21.825,- 3 marktdagen: een nettowinst van 34.350 is gelijkwaardig met 75% van 34.350 = € 25.762,50	
Maximumscore 3	
14 ☐ brutoloon bij twee dagen: loon per jaar $2 \times 7,5 \times 52 \times 9,5 =$ 7.410,00 vakantiegeld 8% <u>592,80</u> 8.002,80 eindejaarsuitkering 3% <u>240,08</u> brutojaarloon bij 2 dagen per week: € 8.242,88	<u>2</u>
brutojaarloon bij 3 dagen werken per week: $\frac{3}{2} \times 8.242,88 =$ € 12.364,32	<u>1</u>
Maximumscore 2	
15 ☐ voorbeelden van juiste antwoorden: • het ondernemersrisico; • financieringsmogelijkheden overname; • toekomstverwachtingen.	
Maximumscore 2	
16 ☐ Het advies luidt: combineer twee marktdagen met drie dagen loondienst want: • brutojaarloon bij twee marktdagen en drie dagen loondienst is: 21.825 + 12.364,32 = € 34.189,32 en dat is meer dan • brutojaarloon bij drie marktdagen en twee dagen loondienst: 25.762,50 + 8.242,88 = € 34.005,38 voorbeeld van een ander advies: Het advies luidt: combineer drie marktdagen met twee dagen loondienst want het verschil tussen • brutojaarloon bij twee marktdagen en drie dagen loondienst is: 21.825 + 12.364,32 = € 34.189,32 en • brutojaarloon bij drie marktdagen en twee dagen loondienst: 25.762,50 + 8.242,88 = € 34.005,38. is zo gering dat dat gecompenseerd wordt door de grotere vrijheid die men heeft als ondernemer.	
Opgave 4	
Maximumscore 3	
17 ☐ verkoopprijs exclusief BTW $\frac{100}{119} \times 2.380 = 2.000$ kostprijs is $1.200 \times 1,3 = 1.560$ verkoopresultaat per stuk = $2000 - 1.560 =$ € 440,- (voordelig)	
Maximumscore 3	
18 ☐ toegestane inkoopwaarde: $78 \times 1.200 =$ 93.600 werkelijke inkoopwaarde: $87.420 + 6.320 =$ <u>93.740</u> nadelig resultaat <u>€ 140,-</u>	
Maximumscore 2	
19 ☐ gerealiseerd verkoopresultaat: $78 \times 440 =$ 34.320 <u>1</u> gerealiseerd budgetresultaat: $660 - 140 =$ <u>520</u> gerealiseerde nettowinst <u>€ 34.840,-</u> <u>1</u>	

Opgave 5**Maximumscore 5**

20 □

	1 ^e kwartaal.	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Saldo liquide mid. begin	56	-11	-26	68
Totale ontvangsten	61	147	244	118
Totale uitgaven	128	162	150	169
Toe-/afname liquide mid.	-67	-15	94	-51
Saldo liquide mid. eind	-11	-26	68	17

Conclusie:

Hoewel in het eerste en in het tweede kwartaal een tekort aan liquide middelen ontstaat, is alleen in het tweede kwartaal sprake van een liquiditeitsprobleem omdat het tekort van het tweede kwartaal (€ 26.000,-) niet opgevangen kan worden met het Postbankkrediet (€ 15.000,-).

Opmerking I

Voor de juiste berekening van het saldo liquide middelen op het eind van elk kwartaal maximaal 3 punten toekennen en voor de juiste conclusie 2 punten.

Opmerking II

De beantwoording behoeft niet volgens bovenstaand schema plaats te vinden.

Maximumscore 2

- 21 □ voorbeelden van juiste antwoorden:
- het ontvangen leverancierskrediet verlengen;
  - proberen de pacht gespreid(er) te gaan betalen;
  - de aanschaf van de inventaris uit te stellen (of gespreid te gaan betalen);
  - een extra bankkrediet aanvragen.

Opgave 6**Maximumscore 2**

- 22 □ omzet in 1998: $\frac{733.592.000}{1,085} = € 676.121.659,-$

Opmerking 1

Indien in de uitwerking geen rekening is gehouden met de duizendtallen 1 punt in mindering brengen.

Opmerking 2

Indien de leerling geen rekening gehouden heeft met de duizendtallen mag voor de gehele opgave maximaal 1 punt in mindering gebracht worden.

Maximumscore 1

- 23 □ $392.750.000 \times 1,10^4 = € 575.025.275,-$

Maximumscore 2

- 24 □ omzet per fulltimebaan in 1998: $\frac{676.121.659}{1,575} = € 429.283,59$ 1

omzet per fulltimebaan in 1999: $\frac{733.592.000}{1,575 + 105} = € 436.661,90$ 1

Maximumscore 1

- 25 □ voorbeelden van een juist antwoord:
- goede secundaire arbeidsvoorwaarden;
  - personeelsavonden.

Maximumscore 1

- 26 Er is sprake van materiële vaste activa want er is geïnvesteerd in gebouwen, inventaris, etc. Dit zijn tastbare (materiële) vaste activa.

Maximumscore 1

- 27 investeringspercentage: $\frac{20.332.000}{733.592.000} \times 100\% = 2,77\% \rightarrow 2,8\%$

Maximumscore 1

- 28 dividend per aandeel: $\frac{7.224.000}{9.030.000} = \text{€ } 0,80$

Maximumscore 1

- 29 voorbeelden van een juist antwoord:
- De liquiditeit wordt door de winstuitkering in aandelen niet aangetast;
  - De solvabiliteit verbetert (want het eigen vermogen neemt toe).

Maximumscore 2

- 30 voorbeelden van juiste antwoord:
- stockdividend;
  - winstreservering;
  - herwaardering van (vaste) activa.

Maximumscore 5**31** □ Beoordeling management over 1999

Doelstelling	Aantal punten	Score
<u>Omzetgroei 1995 tot en met 1999</u> (vraag 23) minder dan 10% 10% meer dan 10%	1 punt 2 punten 3 punten	3
<u>Productiviteit</u> (vraag 24) gedaald gelijk gebleven gestegen	1 punt 2 punten 3 punten	3
<u>Betrokkenheid</u> (al ingevuld) afgenomen gelijk gebleven toegenomen	1 punt 2 punten 3 punten	3
<u>Investeringsomvang in % van de omzet</u> (vraag 27) minder dan 2% 2% – 3% meer dan 3%	1 punt 2 punten 3 punten	2
<u>Dividend per aandeel</u> (vraag 28) minder dan € 0,75 € 0,75 – € 0,80 meer dan € 0,80	1 punt 2 punten 3 punten	2
<u>Procentuele aandeel eigen vermogen in totaal vermogen</u> (gegeven in informatiebron 8) minder dan 25% 25% – 27% meer dan 27%	1 punt 2 punten 3 punten	2

Totaal aantal punten: 15

De beoordeling van de kwaliteit van het management is bij

6 – 11 punten: matig
12 – 17 punten: goed
meer dan 17 punten: uitstekend

Beoordeling kwaliteit management: GOED*Opmerking*

Voor het juist invullen van de kolom 'score' maximaal 4 punten toekennen waarbij voor elke foutieve invulling 1 punt in mindering wordt gebracht. De score dient in overeenstemming te zijn met de antwoorden die door de kandidaat gegeven zijn. Voor de juiste beoordeling van de kwaliteit van het management 1 punt toekennen.

Opgave 7**Maximumscore 1**

- 32 Bij koop op afbetaling wordt men direct na ontvangst van de gekochte goederen eigenaar en bij huurkoop pas na het betalen van de laatste termijn.

Maximumscore 2

- 33 totaalbedrag maandelijkse termijnen: $41 \times 48 = 1.968$
kredietbedrag 1.400
rente (en kosten) € 568,-

Einde